

»Kako trdo spite,« se je hlinil Hvastač, velel dekli, naj napravi luč, sam je pa stopil pred vrata. Nato je prijel za kljuko in posvetil v sobo. Na klopi sta smrčala dva vojaka, iz kamre se je oglašila ona:

»Oh, oh, ali si ti! Bog te sprejmi.«

Mož je postavil luč na mizo.

»Dobro se vam godi!«

Poleg potice je stal zabojček, nanj naslovljen, s priprtim pokrovom. Hvastač je pogledal vanj. Kos črnega kruha je bilo v njem in dve plesnivi klobasi...

Drugo jutro so stikale ženske glave in si šepetale, kako je zalotil Hvastač ženo in hčer in da jih je s krepelcem pognal v hrib in se zaklenil v hišo. Tega pa niso povedale, kako bridko se je mož razjokal, ko je slonel do jutra sam ob mizi.

Ta dogodek je prebil topo tihoto v vasi. Zašumelo in završalo je vsekrižem. Pričelo se je opravljanje in natolcevanje, očitki in zbadanje. Ljudje so si grozili s tožbami, z očitno sramoto so se bahali.

Župnik je obupaval, župan pa je ostal miren, kot je bil:

»Kaj bi se čudili! Pleve so stopile k vrhu. Nobeno žito ni brez njih. Prej se ne vidijo, vevnica jih pokaže.«

Nekaj dni po tem splošnem viharju je prišlo ponoči povelje: Kolona naprej!

Kot so prišli nenadoma, so nenadoma izginili. Po vasi je zavladal mir kot bi bila sama sveta nedelja. Edino črni madež — pomandrani Golobov travnik — je odseval tako žalostno sredi ravnega polja, in njegova črna senca je segala do hiš, grenkega spoznanja polnih.

Človek.

(Na neporušenem stebru razstreljenega mostu južno od Gorice je stalo okostje vojaka z razprostrtimi rokami in v krepki stoji borilca dolgo kljubovalo burji in dežju.)

Zadnje, kar vézalo z vami me je: grom in dim,
vzbočil, razpočil se mnogoloki je most,
vrgel se v zrak, zgrudil se. Jaz še stojim
v sredi na stebru. Nisem več suženj — sem prost.

Črni so ptiči mi izkljuvali oči,
dež mi je, veter zglodal s telesa meso,
solnce mi je posesalo mozg iz kosli —
daleč sem, komaj doseže me vaše oko.

Tukaj je mir. Vóde pod mano šume,
dan in noč vetrovi krog mene pojo,
solnce, oblaki, mrakovi, noč in zvezdé
z mano v brezkončnost, v brezčasnost nad svetom rastó.

Jaz vojskujočih se narodov nisem več sin,
jaz za nikogar nisem krvi prelil,
jaz sem Človek. Ocean bolečin
vrgel me v svet je, ki me je bil zatajil.

— K meni, k meni! — kličejo moje roke,
moje roké, razpete na vzhod, na zapad.
Čutim: v viharju novih dni šume
prapori k meni prodirajočih armad.

Alojzij Remec.